

BTPS315BA-K3 - Pszicholingvisztika

Az előadások során a pszichológia, a nyelvészet és az információelmélet találkozásából létrejött pszicholingvisztika tematikája kerül kibontásra.

Előfeltétel: Általános pszichológia IV előadás követelményeinek teljesítése

Témák:

1. A pszicholingvisztika története

2. A nyelv elsajátítása

A nyelv evolúciója. Állati és emberi kommunikáció.

Az anyanyelv elsajátítása. A nyelvfejlődés fogalmi kérdései. Szakaszai. Kritikus periódus.

Az olvasás. Az írás.

3. A megértés fogalma

Alapfogalmak. Morfológia. Lexikon. Szintaxis. Pragmatika. A mentális lexikon szerveződése. Szógyakorosság. Szóhosszúság. Képkiváltó érték. Fonológia. TOT. Szavak és jelentés. Modellek és elméletek. Szövegértés.

4. A nyelvprodukción

Fogalomtól a produkcióig. TOT. Elszólások. Felcserélések. Hezitációk. Produkció tervezése. Produkció modelljei

5. A nyelv agyi reprezentációja és patológiája

A lokalizáció kérdése. A neuropszichológia és a nyelv kutatása. Kognitív idegtudomány és módszerei. Fejlődési és szerzett zavarok. Afázia és típusai.

SLI, Williams szindróma, Autizmus, Diszlexia, Dadogás

6. A mondatmegértés elméletei

Moduláris felfogások. Interakciós felfogások. Kísérleti módszerek. A kontextus hatása

7. Idegen nyelv tanulása

Nyelvtanulási módszerek. Nyelvi tehetség. A sikeres nyelvtanulás tényezői, sikertelen nyelvtanulók. Nyelvtanulás gyerekkorban, felnőttkorban. Tolmácsolás.

8. A kétnyelvűség

Meghatározása, típusai. Tolmácsok és kétnyelvűek. A nyelvek kapcsolata, mentális szerveződés. A nyelvek egymásra való hatása. Munkamemória és kétnyelvűség. A kétnyelvűség előnyei. Többnyelvűség.

Kötelező irodalom

Atkinson, R.L., Atkinson, R.C., Smith, E.E., Bem, D.J.: *Pszichológia*. Osiris. – Nyelvi fejezetek

Boncsér Ágnes és Polonyi Tünde (2010). Szövegértő olvasás a két tannyelvű oktatásban résztvevő diákok körében, *Alkalmazott Pszichológia*, XII, 3-4, 5-30.

Crystal, D.: *A nyelv enciklopédiája*. Bp., Osiris, 1998. Megfelelő fejezetek

Csépe Valéria és mtsai (2008): *Általános Pszichológia 3 – Nyelv, tudat, gondolkodás*. Osiris kiadó, Budapest

Eysenck és Keane (2003): *Kognitív Pszichológia*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Gósy Mária: *Pszicholingvisztika*. Bp., Corvina, 1999

Oláh, A. Bugán, A. (szerk.). *Fejezetek a pszichológia alapterületeiből*, ELTE Eötvös Kiadó, Bp., 2001. – Nyelvi fejezetek

Polonyi Tünde és Kovács Ágnes Melinda (2005). Többynyelvű elmék. In: Gervain, J., Kovács, K., Lukács, Á., Racsmány, M. (szerk.) *Ezerarcú elme*. 187-199, Akadémiai Kiadó, Budapest.

Polonyi Tünde és Mérő Diana (2007). A sikeres második nyelvtanulás tényezői, *Alkalmazott Pszichológia*, IX, 2, 88-118

Polonyi Tünde, Abari Kálmán és Nótin Ágnes (2009). Mesterséges nyelvtanulás első benyomás alapján, *Alkalmazott Pszichológia*, XI, 1-2, 5-26.

Ajánlott irodalom:

Bartha Csilla (1999). A kétnyelvűség alapkérdései: Beszélők és közösségek., Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 268 l.

Navracsics Judit (1999): A kétnyelvű gyermek, Budapest: Corvina.

Pléh Cs. et al. (szerk.): Kognitív Idegtudomány. Osiris, Bp., 2003 – Nyelvi fejezetek

Pléh Csaba és Győri Miklós (szerk): A kognitív szemlélet a nyelv kutatásában. Bp.: Pólya, 1997.

Pléh Csaba (1998). A mondatmegértés a magyar nyelvben. Bp.: Osiris.

Pléh Csaba (szerk., 1980): Szöveggyűjtemény a pszicholingvisztika tanulmányozásához. Bp.: Tankönyvkiadó

Pléh Csaba (szerk., 1989): A beszédmegértés és a beszédprodukciónak a pszichológiája. Bp.: Tankönyvkiadó

Bánréti Zoltán (szerk.): Nyelvi struktúrák és az agy. Bp., Corvina, 1999

Az angol nyelvű irodalom az előadások során kerül megbeszélésre

Követelmények:

1. egy pszicholingvisztikai téma bemutatása (előadása) egy szakirodalmi könyv, cikk, tudományos munka alapján

2. írásbeli vizsga